

klarligt; ogsaa Arbejdslønnen er stegen betydeligt. Saa komme vi til § 3: Renter af Statsaktiverne. De var i 1874—75 4,984,000 Kr., de ere i 1908—09 7,150,000 Kr., der er altsaa en Opgang af 2,166,000 Kr. De direkte Skatter udgjorde i 1874—75 8,160,000 Kr., nu ere de 14,446,000 Kr., Opgangen er altsaa 6,286,000 Kr. — vi kunne jo sige takket være Indkomst- og Formueskatten til Staten. Og saa de indirekte Afgifter. De udgjorde i 1874—75 28,745,000 Kr., medens de i 1908—09 ere 64,359,000 Kr. Det er en Tilvækst af 35,614,000 Kr. Overskuddet af Post- og Telegrafvæsenet var i 1874—75 532,000 Kr., det er nu i 1908—09 1,537,000 Kr. Tilvæksten er altsaa 1,005,000 Kr. Klasse-lotteriet gav i 1874—75 et Overskud af 748,000 Kr., det giver nu 1908—09 et Overskud af 1,550,000 Kr. — jeg nævner altid runde Tal af Tusinder —, altsaa en Stigning i Overskud paa 802,000 Kr. Tage vi saa „Adskillige Indtægter“, udgjorde de i 1874—75 1,371,000 Kr., 1908—09 1,591,000 Kr., altsaa en Stigning af 220,000 Kr. Se vi saa, hvad den hele Stigning er, hvad Beløbene udgjorde i 1874—75, og hvad de ere i 1908—09, viser det sig, at vore Indtægter paa de 8 Paragraffer — vi skulle jo ikke tage Indtægt ved Forbrug af Formue og Stiftelse af Gæld med, det skulde vi ikke gerne have med i denne Beregning — var i 1874—75 46,450,000 Kr., men i 1908—09 91,479,000 Kr., de ere altsaa lige tæt ved at være fordoblede, idet de ere 45,029,000 Kr. større, end de var den Gang.

Jeg har nu Ret til at sige: vi maa jo maaske nok dele Æren med de smaa Paragraffer paa Finansloven. For var Indtægterne paa de 8 Paragraffer ikke højere end de 46 Millioner, de var den Gang, havde vi været nødte til at gøre en Dyd af Nødvendighed og ikke gennemføre saa mange humane Love, som vi have. Men i øvrigt, da vi have haft saa gode Aar og saa gode Indkomster, er det jo glædeligt, at Pengene ere brugte til humane Formaal, det er sikkert.

Men det er ikke alene paa Statskassen, at der ligger store Byrder som Følge af de humane Love, der er ogsaa lagt ikke ubetydelige Byrder paa Kommunerne i Kraft af en Del Love, som jeg skal tillade mig at nævne. Der er nu Alderdsunderstøttelsesloven med dens Ændringer, særlig den af Tallet paa Aarene fra 10 til 5, Loven om anerkendte Sygekasser (Befordring til Sygehus, efter Læge o. s. v., fri Kur og Pleje til Medlemmerne i samme Omfang, som Staten yder Understøttelse,

der ikke er Fattighjælp), Underholdsbidrag til Børn, avlede udenfor Ægteskab, forandret Affattelse af Fattiglovens § 61 (Om kostninger ved Ophold paa Statsanstalter samt Kur og Pleje for: Epileptikere, vanføre, lemlæstede, tuberkuløse, skrofuløse og Lupuspatienter — ikke Fattighjælp). Saa er der Tilskud til „de fattiges Kasser“, nu „Hjælpekasser“; Behandling af forbrøderiske og forsømte Børn (delvis Betaling af Opholds- og Forsørgelseskommunen); Patienters Behandling paa Sygehuse for Tuberkulose (Underhold for Patienter samt saadannes Familie — betragtes ikke som Fattighjælp); Foranstaltninger til Tuberkuløses Bekæmpelse; jeg tænker herved paa Renlighedsforanstaltninger. Anerkendte Arbejdsløshedskasser; Lovene om Folkeskolevæsenet med de mange Byrder: Forøgede Lærerkæfter, forhøjede Lønninger, nye Bygninger, Renholdelse, fattige Børns Læremidler paa Kommunens Regning; Skolebespisning o. s. v. Og saa kommer dertil de aarlige Love om Indfødsrets Meddelelse. Det er altsammen noget, der har forøget de kommunale Byrder i en ikke ubetydelig Grad.

Og hvis vi saa atter se, hvad Kommunernes Byrder ere stegne til i samme Tidsrum, saa var i 1874—75 Udgifterne til Skolevæsen, Fattigvæsen og Tilskud til de fattiges Kasser ifølge Danmarks Statistik 3die Række, 2det Bind, 10,267,000, men i 1904—05 var Udgiften til Skolevæsenet, Alderdsunderstøttelse, Fattigvæsenet og Tilskud til de fattiges Kasser ifølge Statistisk Aarbog 25,474,000 Kr. Se, medens Statens Udgifter til humane Formaal saaledes ere voksede med omkring ved 20 Millioner, ere Kommunernes i samme Tidsrum voksede med omkring ved 15 Mill. Disse Tal vise tilfulde, at Kommunerne have taget de humane Opgaver op.

Men saa kunde jeg have Lyst til at spørge — jeg begyndte jo mit Foredrag med at sige, at jeg gerne vilde tale om Humanitetens og Kapitalismens Tidsalder —, har Kapitalismen holdt sit Indtog i alle Landets Kommuner? Nej, der er nok langt dertil. Jeg kunde dernæst have Lyst til at spørge, om vi da have lovgivet i fuldt Dagslys eller i et Slags Tusmørke. Det er nu ikke nogen Bebrejdelse mod Regeringen eller det høje Ting. Thi den første Betingelse for at arbejde i Lys er, at vi have Lyset. Men hvad er Lyset? Lyset er Indkomst- og Formueskatten til Staten. Vi have ikke andet, naar vi skulle bedømme Forholdene end det. Da jeg forrige Gang fremsatte mit Forslag, gik jeg omkring i Landets samtlige Kommu-